

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

Unà cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

De SS. Missæ Sacrificio Juxta Ritum Romanæ Ecclesiæ offerendo - Unà
cum Rubricis ejusdem Missæ brevibus Notis illustratis

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1676

Tit. IV. De Introitu, Kyrie eleison, & Gloria in excelsis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48307](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48307)

IX. Et tunc si coram Summo Pontifice aut alijs Prælatiſ, ut ſuprà, celebret, facta Summo Pontifici genuflexione, u. alijs Prælatiſ profunda inclinatione x. accedit ad medium Altariſ ante infimum gradum, & ibi incipit ſecretò *Aufer à nobiſ*, ut in ordine Miſſæ.

v. Ob ſummam dignitatem eidem ut Chriſti Vicario competentem.

X. Unde non bene faciunt, qui coram ejuſmodi Prælatiſ modicam genuflexionem faciunt; licet fortè ob conſuetudinem tolerari poſſit.

TITULUS IV.

DE INTROITU, KYRIE ELEISON, ET GLORIA IN EXCELSIS.

I. **D**Um dicit *Aufer à nobiſ* Celebrans, junctiſ manibuſ aſcendit ad medium Altariſ, & ibi inclinatus, manibuſque item junctiſ ſuper eo poſitiſ, & ita, ut digiti parvi duntaxat frontem ſeu medium anterioriſ partiſ tabulæ, ſeu menſæ Altariſ tangant, reſiduo manuum inter Altare & ſe retento, pollice dextro ſuper ſiniſtrum in modum Crucis poſito (quæ omnia ſemper y. obſervantur, cum manus junctæ ſuper Altare ponuntur) ſecretò dicit *Oramus, te Domine*, & cum dicit *Quorum Reliquiæ hîc ſunt*, oſculatur Altare in medio z. manibuſ extenſiſ æqualiter hinc inde ſuper eo poſitiſ, quod ſemper ſervatur, quando oſculatur Altare: ſed poſt Conſecrationem polliceſ ab indicibuſ non diſjunctuntur. In omni etiam deoſculatione ſive Altariſ, ſive Libri, ſive alteriuſ rei, non produciſ ſignum Crucis pollice, vel manu ſuper id, quod oſculandum eſt.

x. Quæ

Y. Quæ particula *Semper* bene notanda est contra eos, qui post Consecrationem totas manus super Altare ponunt, ita ut parvi digiti supra ipsum Corporale ponantur, quod facere se ajunt, ne, si particula aliqua è digitis laberetur, in terram decideret. Sed hæc praxis, ut ex dicta particula colligitur, est manifestè huic Rubricæ contraria, cujus Authores utique bene sciverunt, manus post Consecrationem supra Altare ponendas esse, ergo, si ibi voluissent, parvos digitos supra Corporale ponendos esse, non debuissent dicere in Parenthesi, *quod semper faciendum est, cum manus iunctæ super Altare ponuntur*: bene ergo sciebant, hoc periculum timendum non esse, cum ideo pollices & indices conjuncti teneantur, ne particula decidat; alioqui sanè etiam cavere debuissent, ne Celebrans post Consecrationem Cruce se signaret, ne fortè, si particula tunc ex digitis conjunctis decideret, in terram laberetur.

II. Osculato Altari accedit *z.* ad cornu ejus sinistrum, id est, Epistolæ: ubi stans versùs Altare, & producens à fronte ad pectus signum Crucis, *a.* incipit intelligibili voce Introitum Missæ *b.* & prosequitur junctis manibus. Cùm dicit *Gloria Patri*, tenens junctas manus, caput *c.* inclinat versùs Crucem. Cùm repetit Introitum, non signat se, ut priùs: & eò repetito, junctis manibus ante pectus, accedit ad medium Altaris, ubi stans *d.* versùs illud similiter junctis manibus, dicit eadem voce *e.* ter *Kyrie eleison*, alternatim cum Ministris. Si Minister, vel, qui intersunt, non respondeat, ipse solus novies dicit.

Z. Unde tunc, postquam se erexit, non opus est iterum Cruci se inclinare, cùm priùs inclinatus jam fuerit.

A. Quod, teste Gavanto p. 2. tit. 4. *lit. H.* ideo nunc facit, quia hîc propriè fit initium Missæ, atque adeò decet, ut per signum Crucis inchoetur. Sed cur non etiam in Missis Defunctorum seipsum Cruce signat Sacerdos? Respondet Gavantus tit. 13. *lit. P.* id tunc super librum fieri, quia hîc

quasi Defunctos repræsentat, quibus benedictionem potius, quàm sibi in tali Missa dare convenit.

B. Qualem infrà exempli gratia ex Festo SS. Trinitatis, de qua frequenter Neomystræ primam suam Missam dicere vel cantare solent, cum tota illa Missa huic Instructioni inferam, ut Opus Missali ad exercendos sese in Ritibus addiscendis non habeant.

C. Non corpus, aut humeros, ut multi non bene faciunt.

D. Ergo non debet illaudabilem aliquorum consuetudinem sequi, qui sub ipso accessu ad Altare jam illa Kyrie eleison dicere incipiunt.

III. Dicto ultimo Kyrie eleison, Sacerdos stans in medio Altaris, & manus extendens, elevansque e, usque ad humeros (quod in omni elevatione manuum observatur) voce prædicta *f.* incipit, si dicendum sit *Gloria in excelsis*. Cùm dicit *DEO*, jungens manus caput Cruci inclinat: quo erecto stans junctis manibus ante pectus, prosequitur usque ad finem. Cùm dicit *Adoramus te, Gratias agimus tibi, & IESU g. Christe, suscipe deprecationem, & iterum IESU Christe*, caput Cruci inclinat. Cùm dicit in fine *Cum Sancto Spiritu* seipsum fronte ad pectus signat, interim absolvens *In Gloria DEI Patris. Amen.*

E. Non ergo in profundum deprimens, & postea iterum elevans, ut aliqui imperitè faciunt.

F. Id est, alta & intelligibili.

G. Ad quod nomen paulò profundius, quàm ad reliquorum Sanctorum aut alia Nomina hîc expressa caput inclinandum est.

IV. In Missa solemnî Sacerdos facta Confessione ascendit cum Ministris *h.* ad medium Altaris, ubi dicto *Oramus te Domine*, & osculato Altari, ponit incensum in thuribulum, Ministrante Diacono *i.* naviculam, & Thuriferario thuribulum. Diaconus

nus

nus parùm inclinatus versùs Celebrantem dicit: *Benedicite Pater Reverende, & osculatur cochlear, & manum Celebrantis, antè & pòst. Celebrans ter incensum ponit in thuribulum i. dicens interim: Ab illo benedicaris, in cuius honore cremaberis: & deposito cochleari producens manu dextra signum Crucis super thus in thuribulo illud benedicit.*

H. Ita, ut quemadmodum Gavantus hìc *lit. Q.* monet, Diaconus sinistra manu, Subdiaconus dextra, vestem anteriorem Celebrantis paululùm elevent; quod tamen à paucis observatur.

I. Ita autem imponit incensum, ut manum sinistram interea pectori admoveat, & ipsa etiam verba benedictionis in singulas impositiones thuris dispense.

V. Postea Diaconus, dimissâ naviculâ, accipit thuribulum, & dat Celebranti, osculatâ priùs cate-nularum summitate, & manu illius dextra. Qui factâ Cruci reverentiâ, incensat Altare ter ducens *k.* thuribulum æquali distantia, prout distribuuntur candelabra *l.* à medio ejus usque ad cornu Epistolæ: ubi demissâ manu thurificat illius postremam partem inferiorem, mox superiorem, bis *m.* ducto thuribulo; & conversus ad Altare, elevans manum incensat eius planitiem, seu mensam in parte anteriori, ter ducens thuribulum *n.* usque ad medium, ubi factâ Cruci reverentiâ, procedendo thurificat aliud latus Altaris triplici ductu usque ad cornu Evangelij, & pariter incensata inferiori & superiori parte ipsius cornu Evangelij duplici ductu, adhuc stans ibidem *o.* elevans thuribulum ter incensat superiorem tabulæ partem versùs medium Altaris, ut fecit in cornu Epistolæ *p.* deinde manu aliquantulùm demissa incensat anteriorem ejus partem seu

frontem ter ducens thuribulum, dum procedit à cornu Evangelij usque ad medium Altaris, & factâ Cruci reverentiâ incensat similiter triplici ductu reliquam partem anteriorem usque ad cornu Epistolæ: ubi reddito thuribulo ipsi Diacono, ab eo ipse solus incensatur.

K. Simplici ductu, non duplicato, ut nonnulli perperam faciunt.

L. Ubi bene notandum ex Gavanto p. 2. tit. 4. *lit. C.* in hoc casu non ipsa candelabra, sed posteriorem partem Altaris, in qua sunt candelabra, incensari, unde si vel pauciora, quàm sex adsunt, vel certè ultra cornu Evangelij & Epistolæ sunt collocata, uti interdum contingit, thurificatio non juxta situm candelabrorum, sed juxta eum situm, qui observaretur, quando candelabra tria in quovis cornu Altaris ordinario modo essent disposita.

M. Non quasi pars quævis ductu bino thurificanda, sed quod utraque pars collectivè accepta bino ductu incensanda sit.

N. Ita, ut per modum semicirculi peragatur ea incensatio, in cornu Epistolæ quidem à dextra parte inchoando semicirculum, in cornu Evangelij autem à sinistra parte eundem incipiendo.

O. Ut non retrocedere debeat ad incensationem anterioris partis peragendam.

P. Ita tamen, ut à sinistra parte ductus incensationis inchoet.

VI. Si verò in Altari fuerint Reliquiæ seu Imagines Sanctorum *q.* incensata Cruce, & factâ ei reverentiâ, antequam discedat à medio Altaris, primum incensat eas, quæ à dextris sunt, id est, ex parte Evangelij *r.* propè Crucem bis *s.* ducens thuribulum, & iterum factâ Cruci reverentiâ, similiter incensat bis alias, quæ à sinistris sunt, hoc est, à parte Epistolæ: deinde proseguitur incensationem Altaris, ut suprâ, ter ducens thuribulum in unoquoque

que latere, etiamsi in eo plures essent Reliquiæ vel Imagines, seu etiam plura vel pauciora candelabra.

R. Id est, Statuæ Sanctorum, ait Gavantus p. 2. tit. 4. lit. F. non pictæ imagines in pariete; sed quid si pictæ ejusmodi imagines sint ligneis receptaculis inclusæ, aut Cereæ Sacri duntaxat ligno affabrè elaborato aut argenteis vasculis sint ornati, numquid incensari debebunt? Negare videtur Gavantus, nisi per Parietem intelligat alas ipsius Altaris magni; sed ego, salvo meliori judicio, judico, omnino tales imagines supra Altare stantes esse incensandas; tum quia Rubrica hæc expressè, & absque discrimine dicit, Imagines esse incensandas; tum quia Imagines, cum sint loco Sanctorum substitutæ, omnino etiam simili cultu cum Reliquiis sunt dignæ.

S. Iterum intellige bino simplici ductu, unde si una tantum statua in Altari staret, duplex iste ductus perinde faciendus esset, ac si duæ adessent.

VII. Si in Altari fuerit Tabernaculum sanctissimi Sacramenti, accepto thuribulo, antequam incipiat incensationem, genuflectit; t. quod item facit, quotiescunque transit, u. ante medium Altaris.

T. Quo in casu, non amplius Cruci caput inclinatur, quia jam majorem reverentiam Cruci simul & Sacramento fecerat.

V. Non autem, quando recedit à medio, quia non omnino recedit ab Altari. Sufficit ergo, quòd in eo casu profundam Cruci reverentiam faciat.

VIII. Diaconus & Subdiaconus hinc inde assistunt x. Celebranti, dum incensat, &, cum transeunt ante Crucem, semper genuflectunt. y. Deinde Celebrans Diacono à dextris ejus, Subdiacono à dextris Diaconi stantibus in cornu Epistolæ legit Introitum, z. & Kyrie eleison. Cùm verò intonat Hymnum *Gloria in excelsis DEO*, Diaconus & Subdiaconus unus post alium a. stant à tergo Celebrantis

ris: postea ascendunt *b.* ad Altare, & hinc inde, Diaconus à dextris, & Subdiaconus à sinistris, cum Celebrante Hymnum submissa voce prosequuntur usque ad finem. *c.* Quod etiam servatur, cum dicitur *Credo*, & cum dicitur *Dominus vobiscum*, Oratio, Præfatio, & *Pater noster*, Diaconus & Subdiaconus similiter stant unus post alterum.

X. Et eam partem Planetæ, quæ est circa brachia, parùm elevant, ne in incensatione eum impediatur; alteram verò manum interea pectori admovent.

Y. Etiam si ipse Celebrans solummodò caput inclinet; quod, uti Gavantus p. 2. tit. 4. *lit. N.* monet, semper faciunt, cum Cruci reverentiam faciunt.

Z. Ita tamen, ut Introitum solus legat, novem Kyrie electionem verò cum Ministris alternatim dicat.

A. Diaconus scilicet in proximo gradu post Celebrantem, & Subdiaconus in proximo post Diaconum, aut in ipso plano, si non adsint tot gradus.

B. Factâ tamen prius genuflexione in suo loco, nullâ autem amplius, quando venerunt ad Celebrantem.

C. Inclinantes se, & facientes signum Crucis, sicut Celebrantem facere conspexerint.

TITULUS V.

DE ORATIONE.

I. DICTO Hymno *Gloria in excelsis*, vel, si non dicendus sit, eo omisso, Celebrans osculatur Altare *d.* in medio, manibus hinc inde super eo, ut supra, extensis, tum illis ante pectus junctis, *e.* & demissis ad terram oculis, vertit se à sinistro latere ad dextrum *f.* versùs Populum, hoc est, per eam partem, quæ respicit cornu Epistolæ, & extendens ac jungens manus ante pectus, ut priùs, dicit voce prædicta *Dominus vobiscum* (vel, si sit Episcopus, *Pax vobis*, quod dicitur tantùm hoc loco, quando dictus est